

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bfv.III.734/2018/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Dr. Somogyi Gábor, előadó bíró
Dr. Kónya István, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2018. október 16.

Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette

Terhelt: terhelt

Első fok: Veszprémi Járásbíróság, 5.Bpk.835/2015/2., végzés, tárgyalás mellőzésével,
2015. június 19., jogerő: 2015. december 7.

Az indítvány előterjesztője: Legfőbb Ügyészség

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A költségvetési csalás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Veszprémi Járásbíróság 5.Bpk.835/2015/2. számú végzését megváltoztatja, és a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmenti.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

I.

- [1] A Veszprémi Járásbíróság a 2015. június 19. napján - tárgyalás mellőzésével - meghozott 5.Bpk.835/2015/2. számú végzésével a terhelttel szemben költségvetési csalás büntette [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 396. § (1) bekezdés a) pont és (2) bekezdés a) pont] miatt 9 hónapi börtönben végrehajtandó szabadságvesztést szabott ki, melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette és akként rendelkezett, hogy a terhelt a szabadságvesztésből - végrehajtásnak elrendelése esetén - legkorábban a büntetés kétharmad részének letöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

- [2] A végzés - tárgyalás tartására irányuló kérelem hiányában - első fokon jogerőre emelkedett.
- [3] A bíróság jogerős ítéletében megállapított tényállás szerint a terhelt 2011. évben magánszemélyként fémhulladékot gyűjtött és értékesített. Az értékesített fémhulladékból 2.534.605 forint, a máshol értékesített fémhulladékból pedig 1.320 forint bevétele keletkezett, mely után 463.770 forint személyi jövedelemadót elmulasztott bevallani és megfizetni. A terhelt a vizsgált időszakban a százalékos egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettségének sem tett eleget, 2011. évben nem vallott be és nem fizetett be 616.230 forint százalékos egészségügyi hozzájárulást.
- [4] A terhelt ezzel a költségvetésbe történő kötelezettség vonatkozásában a valós tény elhallgatta, és ezzel a költségvetésnek 2011. évben összesen 1.080.000 forint vagyoni hátrányt okozott. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Veszprém Megyei Adóigazgatósága az adóhiányt igazgatási eljárásban megállapította, és kötelezte a terheltet az adóhiány megtérítésére.

II.

- [5] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Legfőbb Ügyészség BF.720/2018/1-I. szám alatt az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.) 416. § (1) bekezdés a) pontjára alapítva terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyben a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatását, és a terhelt felmentését indítványozta.
- [6] Indokául utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja.tv.) szabályainak - a 2011. évi CLVI. törvénnyel történő módosítását megelőző - az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem adózása szabályai egységes értelmezéséről szóló 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről és a jogegységi határozat alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatának elrendeléséről szóló 2/2016. (II. 8.) AB határozat 1. pontjában megállapította, hogy a 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alaptörvény-ellenes, ezért a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben történt közzétételére, 2014. január 24. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette, míg a határozat 2. pontjában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 45. § (6) bekezdése alapján elrendelte a 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.
- [7] Az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatában csupán azon jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát rendelte el, amelyekben az ügyben eljáró bíróságok a megsemmisített jogegységi határozatot alkalmazták. Így azon büntetőügyekkel összefüggésben, amelyekben az eljárás egyetlen szakaszában sem található hivatkozás a jogegységi határozatra (sem a szakvéleményekben, sem a vádiratban, sem az ítéletben), a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés e) vagy f) pontja alapján nincs helye felülvizsgálati eljárás lefolytatásának, és a korábbi Be. 417. § (2) bekezdésére figyelemmel a legfőbb ügyész nem köteles hivatalból felülvizsgálati indítványt benyújtani.
- [8] A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján ugyanakkor a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. E rendelkezésre figyelemmel vizsgálni kell, hogy a később alaptörvény-ellenesnek minősített jogegységi határozat kifejezett alkalmazása nélkül, de az abban írt jogértelmezési módnak megfelelően lefolytatott büntetőeljárásokban a büntetőjogi felelősség tárgyában levont jogkövetkeztetés miként alakulna, ha a jogalkalmazók az Alaptörvénynek megfelelő jogértelmezési módot választanák. Amennyiben ennek eredményeképpen a terhelt felmentésének lenne helye, a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján a terhelt javára felülvizsgálatnak van helye.
- [9] Az irányadó tényállás rögzíti, hogy a terhelt a 2011. adóévben - ingók (fémhulladékok) értékesítése után - mekkora összegű bevételhez jutott. Ehhez képest annak megítélése, hogy az általa ilyen

módon megszerzett pénzösszeg után milyen nemű és mértékű adót kellett volna fizetnie, nem ténykérdés, hanem az - Alkotmánybíróság döntésének megfelelően értelmezett - adójogi jogszabályokon alapuló jogkérdés, amelyet mindazonáltal a vád keretei között kell vizsgálni, azaz a bevallási és befizetési kötelezettség elmulasztása a személyi jövedelemadó és egészségügyi hozzájárulás adónemekben vizsgálható.

- [10] Az Szja.tv. 2012. január 1. napját megelőzően hatályban volt 58. § (8) bekezdése értelmében az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelemre vonatkozó különleges szabályokat [58. § (1)-(7) bekezdés] abban az esetben nem lehet alkalmazni, ha a vagyontárgy átruházása üzletszerűen történik. Az Szja.tv. 58. § (8) bekezdése maga határozza meg, hogy az idézett rendelkezés alkalmazásában az átruházás akkor minősül üzletszerűnek, ha ellenérték fejében történik, és az ügylettel kapcsolatban a magánszemélynek az általános forgalmi adó szabályszerűen bejelentkezett alanyaként az adólevonási joga megnyílik. A terhelt nem jelentkezett be szabályszerűen az általános forgalmi adó alanyaként, erre vonatkozó ténymegállapítást az irányadó tényállás sem tartalmaz, így - figyelemmel a 2/2016. (II. 8.) AB határozatban írtakra is - az Szja.tv. 58. §-a szempontjából a vagyontárgy átruházás üzletszerűsége nem állapítható meg, amelynek következtében esetében a személyi jövedelemadó megállapítása tekintetében az Szja.tv. 58. § (1)-(7) bekezdéseiben található rendelkezéseket kell alkalmazni.
- [11] Az Szja.tv. 58. § (1) bekezdése értelmében az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelmet azon a napon kell megszerzettnek tekinteni, amikor az erről szóló szerződés kelt. Szerződés hiányában a jövedelem megszerzésének időpontjára az általános szabályokat kell alkalmazni. A (2) bekezdés szerint ingó vagyontárgy átruházásából származó bevétel minden olyan bevétel, amelyet a magánszemély az átruházásra tekintettel megszerez; ilyennek minősül különösen az eladási ár. A (3) bekezdés meghatározása alapján az átruházásából származó jövedelmet úgy kell megállapítani, hogy a bevételből le kell vonni az átruházó magánszemélyt terhelő következő igazolt költségeket (kivéve azokat, amelyeket valamely tevékenységből származó bevételével szemben költségként már elszámolt): a megszerzésre fordított összeget, és az ezzel összefüggő más kiadásokat; az értéknövelő beruházásokat, valamint az átruházással kapcsolatos kiadásokat. A (4) bekezdés tartalmazza azon tényezőknél a felsorolását, amelyeket megszerzésre fordított összegnek lehet tekinteni, az (5) bekezdés pedig akként rendelkezik, hogy ha a megszerzésre fordított összeg a (4) bekezdés rendelkezései szerint nem állapítható meg, akkor a bevétel 25 százaléka számít jövedelemnek.
- [12] Az irányadó tényállás, valamint a rendelkezésre álló iratok nem tartalmaznak adatokat arra vonatkozóan, hogy a 2011. évben keletkezett bevételekkel összefüggésben a terheltnek milyen költségei merültek fel, így az Szja.tv. 58. § (5) bekezdésében írt rendelkezés alkalmazandó, amely szerint jövedelemnek a bevétel 25 százalékát kell tekinteni. A terheltnek a személyi jövedelemadó alapját képező jövedelme így e számítás szerint a 2011. évben $[(2.534.605 + 1.320) \cdot 0,25 =]$ 633.981 forint volt.
- [13] Az Szja.tv. 2011-ben hatályos 8. § (1) bekezdése értelmében az Szja.tv. hatálya alá tartozó jövedelem után az adó mértéke - eltérő rendelkezés híján - az adóalap 16 százaléka. Figyelemmel arra, hogy 2011-ben az Szja.tv. 58. §-a ettől eltérő szabályt nem tartalmazott, az adó mértéke ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem esetén is 16 százalék volt. Az Szja.tv. 58. § 2011-ben hatályos (7) bekezdése értelmében nem kell megfizetni az ingó vagyontárgyak átruházásából az év során együttesen származó jövedelem adójának a 32 ezer forintot meg nem haladó részét.
- [14] A fentiekből következően a terheltet a 2011. évben keletkezett 633.981 forint jövedelme után $(633.981 \cdot 0,16 - 32.000 =)$ 79.997 forint személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség terhelte. A terhelt a kötelezettségének nem tett eleget, amellyel az állami adóbevétel 79.997 forinttal csökkentette.
- [15] Mind az elkövetéskor hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1979. évi 5. számú tvr. (a továbbiakban: Btk.) 27. § (1) bekezdés a) pontja, mind a jogerős ügydöntő határozat meghozatala időpontjában hatályos Btk. 462.

§ (3) bekezdése alapján nem valósul meg bűncselekmény, ha a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrány a százezer forintot nem haladja meg, így a terhelt terhén személyi jövedelemadó adónem vonatkozásában bűncselekmény elkövetése nem állapítható meg.

- [16] Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény 3. §-a tételesen felsorolja, hogy a jövedelmet szerző magánszemély milyen esetekben köteles egészségügyi hozzájárulást fizetni. Figyelemmel arra, hogy az ingó vagyon átruházásából származó jövedelem nincs nevesítve, a terheltet mulasztás e tekintetben sem terheli, nevezett terhén a vád tárgyává tett cselekménnyel összefüggésben bűncselekmény elkövetése - az Alaptörvénynek megfelelő jogértelmezés estén - az egészségügyi hozzájárulás adónem vonatkozásában sem állapítható meg.
- [17] A terhelt 2018. szeptember 8-án elhunyt.

III.

- [18] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen bírálta el.
- [19] A felülvizsgálati indítvány alapos.
- [20] Az indítványt a Legfőbb Ügyészség a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára alapítva nyújtotta be. Osztotta a Kúria a Legfőbb Ügyészség álláspontját annak kapcsán, hogy bár az Alkotmánybíróság hivatkozott határozata nem nyitotta meg a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés e) vagy f) pontja szerinti felülvizsgálat kötelezettségét, azonban az alkotmányos értelmezésnek megfelelő anyagi jogszabály megsértése miatt felülvizsgálatnak az indítványban megjelölt okból helye lehet, amennyiben a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását e jogsértés eredményezte. Az elbíráláskor hatályos Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján továbbra is felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt bűnösségét a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg. Ezért az indítvány alapján a felülvizsgálatnak helye van.
- [21] A Legfőbb Ügyészség indítványa - az abban kifejtett indokoknál fogva - érdemben is alapos. A terhelt tevékenysége nem felelt meg maradéktalanul az Szja.tv. - az elkövetéskor hatályos - 58. § (8) bekezdésében meghatározott, konjunktív feltételeknek, következésképp arra az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelemre vonatkozó szabályokat kellett alkalmazni. Ebből következően a hivatkozott § (5) bekezdése szerint a bevétel 25%-a számított jövedelemnek, és a (7) bekezdés szerint nem kellett megfizetni az év során együttesen származó jövedelem adójának a 32 ezer forintot meg nem haladó részét.
- [22] Következésképp a terhelt 2011. évben az ingó vagyontárgy átruházásából származó 633.981 forint jövedelmét mulasztotta el bevallani, ami után - annak 16%-ából, azaz 101.437 forintból leszámítva a 32.000 forint adókedvezményt - helyesen 69.437 forint személyi jövedelemadót mulasztott el megfizetni.
- [23] Egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség pedig nem terhelte a terheltet, mert az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény - elkövetéskor hatályos - 3. §-a az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem után ilyen kötelezettséget nem határozott meg.
- [24] A terhelt cselekménye folytán a költségvetést ért vagyoni hátrány így nem éri el a 100.000 forintot, ezért azzal az elkövetéskor hatályos Btké. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében nem valósult meg bűncselekmény. Ez pedig a terhelt bűnösségének megállapítását kizárja; csupán megjegyzi a Kúria, hogy ugyanígy rendelkezik az elbíráláskor hatályos Btk. 462. § (3) bekezdése is.
- [25] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján - mert a cselekmény nem bűncselekmény - felmentette.
- [26] Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles - a megtámadott határozatot a felülvizsgálati indítvánnyal

támadott részében a Be. 662. § (2) bekezdés a) pont első fordulata szerint megváltoztatta, és a törvénynek megfelelő határozatot hozott.

IV.

- [27] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdésére tekintettel a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2018. október 16.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő
BÉ